

BÖLÜM 20

Küçük Çocuklarda Saç Yolma ve Yeme Davranışı Nedenleri Nedir? Neler Yapmalıyım?

Pelin ÜNAL VARİŞ¹

GİRİŞ

Saç yolma bozukluğu (Trikotillomani), DSM-5 (Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal El Kitabı) ve DC:0-5 (Erken Çocukluk ve Bebeklik Dönemindeki Gelişimsel ve Ruhsal Bozuklukların Tanısal Sınıflandırılması) gibi Uluslararası Tanı Ölçütleri'nde "Obsesif kompulsif bozukluk (OKB) ve ilişkili bozukluklar" bölümü altında yer alan bir bozukluktur. Bozukluk hem çocuklarda hem erişkinlerde görülmekle birlikte DC:0-5'e göre tanımı, bebek/küçük çocukların saç derisi, kaş veya kirpikte *dökülmeye yol açacak şekilde* tekrar tekrar saçını yolmasıdır. Bu saç dökülmesi tıbbi veya dermatolojik bir duruma bağlı değildir. Ayrıca saç yolma davranışı çocukta ve/veya ailede işlevsellikte bozulmaya yol açar.

Saç yolma bozukluğu aynı zamanda "Vücut odaklı tekrarlayıcı davranışlar"-dan (VOTD) biridir. VOTD'ler, bir veya daha fazla vücut bölgesi ile ilgili ciddi sıkıntıya yol açan, tekrarlayıcı davranışlar için kullanılan şemsiye terimdir. Saç yolmanın yanında deri yolma, tırnak yeme ve kronik tik bozuklukları (Tourette Sendromu, Kronik Motor Tik Bozukluğu ve Kronik Vokal Tik Bozukluğu) bu şemsiye terimin altında yer alan bozukluklardır. VOTD'ler genellikle uyanma, yataкта yatma, hayal kurma veya trafik ışıklarını bekleme gibi hareketsiz koşullar altında (konsantrasyon ve farkındalığın azalması ile) ortaya çıkarlar. Dikkat çekiçi şekilde bu bozuklukların bir kısmı aynı zamanda OKB yelpazesinin bir parçasıdır. VOTD'ların tedavisinde birbirine benzer terapi tekniklerinden faydalanılır.

¹ Uzm. Dr., Barış Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, pelinunal35@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-8342-6207

Çocuklarda ve özellikle küçük çocuklarda cilt yolma bozukluğu konusunda yapılan çalışmalar çok azdır. Ancak saç yolma bozukluğunun diğer VOTD'ler ile benzerliği düşünüldüğünde ve VOTD'lerde "Alışkanlığı Tersine Çevirme Eğitimi (ATÇE)"nin oldukça başarılı bir tedavi yöntemi olduğu kanıtlandığından cilt yolma bozukluğunda da ilk tedavi seçeneği olarak önerilmektedir.

Çocuğunuzda cilt yolma bozukluğu olduğunu düşünüyorsanız yukarıda saç yolma bozukluğu için önerilen müdahaleleri aynı şekilde uyarlayarak kullanabilirsiniz. Yine sorunla başa çıkmadığınız durumlarda ATÇE konusunda deneyimli bir terapistten yardım alabilirsiniz.

KAYNAKLAR

1. American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.)*.
2. Bruce, T. O., Barwick, L. W., & Wright, H. H. (2005). Diagnosis and management of trichotillomania in children and adolescents. *Pediatric Drugs*, 7(6), 365-76. <https://doi.org/10.2165/00148581-200507060-00005>.
3. Castelo-Soccio, L. (2014). *Pediatric Clinics of North America*, 61(2), 427-42. <https://doi.org/10.1016/j.pcl.2013.12.002>.
4. Chandran, N. S., Novak, J., Iorizzo, M., Grimalt, R., & Oranje, A. P. (2015). Trichotillomania in children. *Skin Appendage Disorders*, 1(1), 18-24. <https://doi.org/10.1159/000371809>.
5. Ercan, E. S., Bilaç, Ö., Perçinel Yazıcı, İ., Kütük, M. Ö., Işık, Ü., Kılıçoğlu, A. G., Durak, F. S., Kandemir, H., Yazıcı, K. U., Ünsel Bolat, G., Kavurma, C., & Kılıçaslan, F. (Eds). (2020). *Çocuk ve ergen psikiyatrisi: Güncel yaklaşımlar ve temel kavramlar*. Akademisyen Kitabevi.
6. Golomb, R. G., & Mansueto, S. M. (2016). Trichotillomania in children. *The TLC Foundation for Body-Focused Repetitive Behaviors*. <https://www.bfrb.org/component/content/article/4-for-parents/144-trichotillomania-in-children>.
7. Golomb, R. (2004) Toddler and pre-school hair pulling. *Foundation for Body-Focused Repetitive Behaviors*. <https://www.bfrb.org/component/content/article/4-for-parents/140-toddler-and-pre-school-hair-pulling>
8. Harrison, J. P., & Franklin, M. E. (2012). Pediatric trichotillomania. *Current Psychiatry Reports*, 14(3), 188-96. <https://doi.org/10.1007/s11920-012-0269-8>.
9. Henkel, E. D., Jakucz, S. D., & Diaz, L. Z. (2019). Pediatric trichotillomania: Review of management. *Pediatric Dermatology*, 36(6), 803-807. <https://doi.org/10.1111/pde.13954>.
10. Iorizzo, M. & Oranje, A. P. (2016). Current and future treatments of alopecia areata and trichotillomania in children. *Expert Opinion on Pharmacotherapy*, 17(13), (1767-73). <https://doi.org/10.1080/14656566.2016.1217990>.
11. McGuire, J. F., Kugler, B. B., Park, J. M., Horng, B., Lewin, A. B., Murphy, T. K., & Storch, E. A. (2012). Evidence-based assessment of compulsive skin picking, chronic tic disorders and trichotillomania in children. *Child Psychiatry and Human Development*, 43(6), 855-83. <https://doi.org/10.1007/s10578-012-0300-7>.
12. Mirza, M. B., Talat, N., & Saleem, M. (2020). Gastrointestinal trichobozoar: An experience with 17 cases. *Journal of Pediatric Surgery*, 55(11), 2504-09. <https://doi.org/10.1016/j.jpedsurg.2020.04.020>.
13. Morris, S. H., Zickgraf, H. F., Dingfelder, H. E., & Franklin, M. E. (2013). Habit reversal training in trichotillomania: Guide for the clinician. *Expert Review of Neurotherapeutics*, 13(9), 1069-77. <https://doi.org/10.1586/14737175.2013.827477>.

14. Rahman, O., Toufexis, M., Murphy, T. K., & Storch, E. A. (2009). Behavioral treatment of trichotillomania and trichophagia in a 29-month-old girl. *Clinical Pediatrics*, 48(9), 951-953. <https://doi.org/10.1177/0009922809337533>.
15. Snorrason, I., Walther, M. R., Elkin, T. D., & Woods, D. W. (2016). Treating trichotillomania (hair-pulling disorder) in a child. *Journal of Clinical Psychology*, 72(11), 1200-08. <https://doi.org/10.1002/jclp.22399>.
16. Swedo, S. E., Leonard, H. L., Lenane, M. C., & Rettew, D. C. (1992) Trichotillomania: a profile of the disorder from infancy through adulthood. *International Pediatrics*, 7, 144-144.
17. Zero to Three. (2016). *Introducing a new classification of early childhood disorders: DC:0-5*.